

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXXVI. Quæ viuentia longiore[m] habeant vita[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

bantur, & perfectiorem magisque longævum gi-
gnabant factum. Posteri autem immatura adhuc
necdū satis confirmata ætate coniungi cœperunt.
Ex quo duo incōmoda secuta sunt. Primum enim
ipsorum corpora minus perfici potuerunt: bona
scilicet alimenti parte consumpta, qua illorū cor-
pora crescere & ad perfectum statum adduci de-
buissent: quin potius inter ipsa ætatis principia
debilitata sunt & fracta. Deinde imperfectum &
minus viuacem factum ceciderunt. Quam ob cau-
sam sapienter Philosophus in 7. Politicorum lib.
cap. 16. in Republica voluit adolescentiū congres-
sum prohiberi; quod in omnibus animalibus im-
perfecti, & feminæ potius, quàm mares, paruaq;
omniñō corporis forma sint iuueniles partus:
Eoque brevi tempore interire, oraculi responso
confirmavit. Quare feminis ante decimum o-
ctavum & maribus ante trigésimum quintum æ-
tatis annum non permittit nubere: ætate scilicet
magis confirmata & robusta; qua diuturnior pro-
les fieri potest.

7. Denique huius rei causa mihi videtur fuisse
peccatum. Nam ante primi parentis facinus hu-
mana natura à Deo condita fuerat nunquam mori-
tura. Post peccatum verò primis illis sæculis, qui-
bus maior erat hominum innocentia, aut minor
certè malitia diuturnior vita concedebatur: præ-
sertim cum ad propagandum genus humanū ne-
cessaria videretur. At multiplicata tandem natu-
ra, ac utique sceleribus, brevius factum est viuendi
tempus. Ita colligi potest ex capite sexto lib. 1.
Geneseos. Vbi postquam homines multiplicati
essent super terram, propter eorum scelera con-
stituit Deus illorum vitam minuire & ad centum
viginti annos contrahere. His enim verbis signi-
ficatur, tum propter vitæ integritatem & cultum
Dei; tum propter naturæ multiplicationem, lon-
giorem antea concessam fuisse vitam; deinceps
verò propter scelera & satis auctam naturam fuisse
breuiorem.

QUAE VIUENTIA LONGIO-
REM HABEANT VITAM.

CAPVT XXXVI.

Am verò si queratur, quenam viuentia
longiorem degant vitā, vix quidquam
videtur certi pronuntiarī posse. Quo-
niam vt in cap. 3. lib. de longitudine &
breuitate vitæ Philosophus tradidit; nec ea, quæ
sunt corpore grandiora, affirmare licet esse magis
diuturna; siquidem equus homine maior minus
viuit. Neque minora; quoniam insecta pleraque
vix vnum annum viuunt. Neque plantæ & stir-
pes; quarum plurimæ ne vnum quidem annum
absoluunt. Neque sanguine prædita animalia;
quoniam apes quibusdam sanguineis magis est vi-
uax. Neque exanguia; quippè plurima sunt an-
nua. Neque terrestria; quia multa vnicum annum
durant: neque aquatilia; quoniam ostracea & mol-
lia ferè sunt annua.

Quid ergo in plantarum genere quædam sunt,
quæ omnium diutissimè viuunt; vt palma & cu-
pressus; quæ ad quingentos annos & amplius di-
cuntur vitam producere. Cur verò plantæ aliquæ
tam diu viuant, aut ea est causa, quod reflorescant
sæpè & quasi renouentur: aut ea potius, quod æ-
re pingui, humore abūdant. Quod ex eo colli-

Cur quædam
plantæ diutissimè
viuant.

gi potest, quòd aquæ innatant: & si quæ duro ac
ipillo cortice rectæ sint, diutissimè humore ab ex-
ternis iniurijs tuerentur, ne aut siccetur aut conge-
letur, & ideo viuūt. Verè autem affirmatum fuisse
videtur à Theophrasto in 4. de illarū hist. lib. cap.
14. & lib. 2. de earundem causis cap. 15. diuturnas
magis esse terrenas, quàm aquatiles. Duriore enim
& magis syncero humore constant, minùsque re-
frigerantur. Deinde syluestres magis, quàm vrb-
anas & domesticas; quippè robustiores sunt, spif-
siores, fructuque infusciores. Ac demum inter
vrbanas ac domesticas citius eas interire, quæ fec-
unda sunt quàm eas quæ infuscandæ, citius mul-
tiferas, quàm pauciferas, citius eas, quæ dulces,
quàm eas quæ acidos fructus pariunt: Magnam
enim & potissimā substantiæ partem detrahit fu-
stificatis; præsertim si dulces fructus sint: Nam
optimam substantiam exhauriunt. De animalibus
portò extat illa Virgilij Poëtæ sententia,

Ter binos decresque nouem superexi in annos

Iussa senescerunt quos implet vita virorum:

Hoc nouem superat viuendo garrula cornix.

Cornicem mortuo marito nouem hominum æta-
tibus viuam persequere scripsit Plutarchus in

opusculo, quòd bruta animalia ratione vtantur,

Et quatuor egreditur cornicis sæcula ceruus:

Aspedem ceruum ter vincit coruus: at illum

Multiplicat noues phœnix reparat illis ales.

Quem vos perpetuo decies præuertitis euo

Nympha Amadriades, quarum longissima vita est.

Hi colibent finis viuacia fata animantium:

Cætera secreti noui Deo arbitri eui.

Sed quid quid fabulentur Poëtæ, prudenter iu-
dicauit Philosophus sanguinea vniuersè exanguis
longioris esse vitæ. Quia cū sanguis calidus sit
& humidus, aptissimus est ad conferuandā vitam.
Quòd si in quibusdā secus accidat id aut propter
exaguiū magnitudinē & sanguineorū quorūdam
paruitatem eueniat: aut propter bonum humidum
dulcēque cibum, quo vescitur, vt in apibus: aut
propter duram pellem, qua illorū humor & calor
optimè defenditur.

Terrestria quoque aquatilibus viuaciora esse tra-
didit: propterea quod humidū habent magis æ-
reum, purum, & pingue quodque difficilius con-
geletur: aquatilia verò humore magis aqueo, dilu-
to, & impuro abundant; nisi fortasè corporis
magnitudo compenset.

De aibus multa narrantur, quæ mihi non parū
suspecta sunt. Namque vitam earum breuiorē esse,
quàm terrenorū animalium, probabilis certè ratio
suadet. Quoniam ex corpore ferè sunt perexiguae,
parumque humoris continent, quod facile sicari
queat. Sed ratione locorū, in quibus degunt, aut
vicijs, aliarūque extrinsecarū causarū, fieri potest,
vt quædam diutius viuant, quàm terrestria multa.

In vniuerso autem terrestriū genere affirmavit
Philosophus, tum eo loco, tum in ca. vlt. lib. 4. de
animalium ortu, hominem & elephātem diutissi-
mè omnium viuere, diutiusque elephantē, quàm ho-
minem. Fortasè propter magnā corporis vastita-
tem, quæ humidū plurimum continet. Si tamen sa-
cras euoluas historias, hominē planè reperies na-
tura sua & cōditione vitæ habere omnium longissi-
mam: siquidē ad nonagētos annos & amplius eum
vixisse legimus. Quod rationi per quàm consenta-
nū est. Nō solū enim is reliquis omnibus præesse
debebat & omnibus vitæ: verū etiā eum in naturali
calore

calore omnis vita sustentetur, genus hoc animalis calidissimum omnium est. Adde etiam sui corporis proportionem humidissimum, & quidem optimo & ad prorogandam vitam aptissimum humore. Cur autem iam fiat, ut minus, quam animalia multa, viuat; colligere licet est superioribus.

Denique illud pretermittendum non est, quod Theophrastus admonuit; animalia, quae magis fecunda sunt, minus viuere; quaeque plurima pariunt, citissime conulescere & parere. Eadem autem est ratio, quae in plantis significata est, & Aristoteles mulum sterilem magis longævum esse dixit, quam sint equus aut asinus fecundi.

QVAE CORPORIS TEM-
peratio longæuior.

CAPVT XXXVII.

AD hunc locum illa quoque medicorum disputatio pertinet; Quanam corporis temperatio maximè sit ad prorogandam vitam opportuna. Ac inter omnes quidem video ferè conuenire frigoris ac siccitatis excessum perbreuis esse vitæ: quod hæc duæ qualitates sociæ sunt mortis, suæque natura adducant interitum: Sed ego minimè verborum affirmare, breuioris esse vitæ temperationem illam, quæ frigore magis abundet, quam siccitate. Nam, etiam calore & humore sustentetur vitæ; calor tamen præcipuus est vitæ parens & dux; humor autem velut id in quo sustentetur calor. Quare cum ea, quæ frigore magis abundant, minorem habeant calorem; frigidæque perpetuas cum calore inimicitias exerceat atque illius operationes impediatur, consequens omnino est, ut eorum vita sit breuior. Ex eo quoque sumere licet argumentum; Quod si quæ temperationes calore & humore excedant, & si ambæ sint qualitates vitæ; diuturniores tamen, & viuaciores illæ sunt, quæ ad calorem propensius inclinant: quoniam hæc potius est vitæ qualitas. Contra igitur caduca magis & mortalis erat illa, quæ frigore magis, quam siccitate, excedit: quoniam qualitas magis noxia vitæque magis inimica dominabitur.

4. Itaque cholericæ temperatio potior est ad vitam, quam pituitosa & phlegmatica. Quoniam cum utraq; alteram duntaxat habeat illarum qualitatem, quæ vitæ comites sunt, cholericæ calorem habet, phlegmatica humorem, eumque impurum satis, dilutum, ac penè aquosum. Omnium igitur minimè viuax est melancholica,

5. quæ utraq; mortis qualitate regitur. Deinde phlegmatica, quæ frigus mortiferum habet & humorem vitæ. Tum cholericæ, quæ calore abundat, siccitate licet adiuncta. Omnium optima est sanguinea, quæ utroque vitæ principio nititur, calore & humore.

Quod enim aliqui probare conantur, calidam & siccam temperationem esse omnium maximè diuturnam: tum quia paucissima gignit extremæta, ex quibus morbi plurimi eruantur: tum quia dum procedente ætate frigus & humiditas accedunt, optima sit in senectute ad prorogandam vitam temperatio minus necessarijs argumentis concluditur. Nam ut mittam, in eorum altero

Obiectio.

A inter sanitatem ac vitæ diuturnitatem non satis distingui; multo maior in illis inest necessitas, quæ pro sanguinea temperatione utrumque principium vitæ copulatum proponunt. Siquidem utrumque est ad vitam sustentendam necessarium: Neque hæc temperatio magis est excrementosa, quæ humore constat, non pituitosa & aqueo, ut phlegmatica; sed aëreo pingui, totoque vitæ ad vitam reficiendam caloremque tuendum optimo. Procedente autem ætate tantum ab est, ut calida & sicca temperatio ad producendam vitam melior euadat, ut calore fracto ac debilitato, siccitateque magis corpore, senectus & mors, quæ siccitates quadam sunt, breui consequantur. Nam quæ humiditas accedit, tota pituitosa est, frigida, & prorsus noxia: quæ calorem potius extinguat, quam foueat; nec vitam proroget, sed mortem adducat.

B Probabili ratione disputari potest, si hæc ipsa temperatio sanguinea cum ea comparetur, quæ omni ex parte temperata sit. Nam Diuus & Conciliator propterea longiorem vitam temperatæ dederunt, quod longius distet ab extremis, quæ interitum adferre possunt: quod medici egrotorum corpora conentur semper ad eam temperationem adducere; quasi ea optimè conseruetur vita. Ac demum, quod operationes videatur habere perfectiores. Contra. Haly & Thucifanus & Thomas de Garbo alijque coplures sanguineam potius calidam & humidam anteposunt. Fuitque sententia, tum Galeni, ut illa verba testantur, quæ leguntur in 6. lib. de sanitate tuenda cap. 8. quod ad temperamenti rationem attinet; qui maximè, sunt humidi, ij maximè sunt longæui. Tum Aristotelis, qui calorem & humorem totius vitæ principia posuit. Nam si in harum qualitatum dominatu, vitæ consistit, maior sanè aut minor illius duratio in ætate aut minori dominatu consistit.

D Ergo qui secus senserunt, haud satis longitudinem vitæ à sanitate distinxisse videntur. Etenim eam quidem constitutionem, quæ planè fuerit temperata, fatebor ego libenter magis esse sanam, & confirmabit Galenus in lib. de optima nostri corporis constitutione cap. 2. & 3. quod sanitatis natura in huiusmodi qualitatum omnium temperatione consideratur. quæ etiam minus facile à quauis causa perturbatur. Et ideo medici ægrotum corpus ad sanitatem trahentes, omni arte conantur ad hanc temperationem adducere. Et cum sanitas temperationem eam significet, quantum est perfectarum operationum principium, quid mirum si temperatum corpus perfectè operetur? At dum vitæ durationem video à perfecta vel imperfecta operatione abstrahere, à temperie vel intemperie atque ab alijs omnibus, solamque nutriendi animæ cum calido permansione significare, ut à Philosopho definitum fuit: quocumque tandem modo temperatum sit corpus atque in illo anima operetur: planè constituo, eo diutius permansuram esse animam, vitæque longiorem fore, quod plus caloris & humoris fuerit. Fit enim persæpe, ut longam vitam quis habeat & ad magnam senectutem perueniat, qui valetudinarius sit & plurimis morbis obnoxius.

D iiii